

Datum

14 april 2023

Onderwerp

VNG inbreng Debat Transitiefonds (36277)

Geachte woordvoerders landbouw en natuur,

U heeft op 19 april uw plenair debat over het Wetsvoorstel Tijdelijke wet Transitiefonds landelijk gebied en natuur (36277). Dit hangt samen met het voor gemeenten zeer belangrijke Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De VNG geeft u graag enkele aandachtspunten mee.

Een duurzaam en integraal toekomstperspectief ontwikkelen dat bijdraagt aan een vitaal landelijk gebied.**Dat is wat nodig is en waar gemeenten aan willen bijdragen.**

De huidige investeringen moeten bijdragen aan een perspectief op lange termijn. Het behalen van natuur, klimaat en water doelen beïnvloeden direct ruimtelijke, maatschappelijke en sociaaleconomische aspecten die aansluiten bij de beleving van onze inwoners. Investeren in inwoners is de haalbaarheid vergroten van natuur-, klimaat- en waterdoelen. Denk hierbij aan wonen, zorg en opvang, bereikbaarheid, recreatie én gezonde verdienmodellen. De praktijk laat zien dat deze integraliteit de samenleving activeert, draagvlak creëert en polarisatie vermindert. Het advies van de heer Remkes afgelopen zomer ziet hier voor een deel op. Daarom vragen wij de geplande investeringen van de gezamenlijke overheden in het landelijk gebied zo te benutten dat dit alle functies in het landelijk gebied direct een impuls geeft voor de lange termijn en bijdraagt aan het herstel van vertrouwen.

Concreet vragen wij om twee punten:

1. Maak ruimte in het Transitiefonds om te investeren in sociaal economische aspecten ter versterking van een vitaal landelijk gebied

De manier waarop het transitiefonds nu is ingericht biedt onvoldoende ruimte om maatregelen die voortvloeien uit de sociaal economische impact analyses (die provincies maken) mee te nemen in de gebiedsprogramma's. Dit vraagt om verduidelijking in de wet en kan worden geregeld door 2 procent, te labelen voor dit doel, mits daar een gedegen onderbouwing en argumentatie voor wordt geleverd in de gebiedsprogramma's.

De provinciale gebiedsprogramma's vormen de basis voor de integrale beoordeling door het Rijk. Deze beoordeling wordt gebaseerd op het integraal doelbereik NPLG, meekoppelkansen, besluitvorming en participatie, beschikbare financiële middelen en ook sociaaleconomische effecten. Voor de sociaaleconomische effecten worden echter geen middelen beschikbaar gesteld

en/of gelabeld terwijl het rijk wel aan de provincies heeft gevraagd om in hun gebiedsprogramma inzicht te geven in die sociaaleconomische effecten aan de hand van een sociaaleconomische impact analyse welke onderdeel is van de integrale beoordeling.

Dat is naar onze mening het recept voor teleurstelling in de regio en dat vinden wij zeer ongewenst. Met de maximaal 2% gelabeld budget willen wij dat er tien jaar lang € 4 miljoen per provincie per jaar beschikbaar komt voor bijvoorbeeld het initiëren en ondersteunen van nieuwe werkgelegenheid op voormalig agrarisch gebied, meer groen en recreatie ten behoeve van de leefbaarheid, ontwikkelen van nieuwe woonconcepten (erfdelen, voor starters, mantelzorg) of het versterken van de gebiedsgerichte economie en het ontwikkelen van het platteland en een duurzame landbouw zoals met EU programma [LEADER](#) gebeurt.

Dit sluit aan bij de constatering die Remkes afgelopen zomer deed. Zo schreef hij in het rapport 'wat wél kan' in oktober vorig jaar dat een perspectiefvolle aanpak van de stikstofcrisis niet alleen een aanpak op stikstof vereist is maar ook op het gebied van klimaat, dierenwelzijn, water, bodem en gezondheid. *'Er is uitzicht nodig op wat een daadwerkelijk perspectief voor de agrarische sector is, zowel wat betreft ruimtelijke ordening als wat betreft een concreet verdienmodel. Die verbreding is nodig voor een langjarig en duurzaam perspectief'*, stelde Remkes.

Ook sluit het aan bij de kern van het recent verschenen rapport 'Elke regio telt' van maart 2023. Daarin staat onder meer dat veel mensen in de regio zich nauwelijks meer in de rijksoverheid herkennen, het gevoel hebben dat het rijk geen recht doet aan wat zij belangrijk vinden en wat hun regio nodig heeft. En dat kan de realisatie van allerlei nationale doelstellingen bemoeilijken zoals de noodzakelijke transitie in onder meer het energiesysteem, de landbouw en de economie terwijl ondertussen de welvaartsgroei in de economische kerngebieden tegen de grenzen van de leefbaarheid aanloopt.

- *Wij roepen u op hiervoor met een amendement budget voor vrij te maken door artikel 3 van de Wet Tijdelijke transitiefonds uit te breiden met een lid 4 voor 'maatregelen gericht op het uitvoeren van zaken die voortvloeien uit de sociaal economische impactanalyse die provincies opstellen' en daar maximaal 2% van het beschikbare budget voor te reserveren.*

2. Breng scherper en concreter in beeld welke 'meekoppelkansen' er zijn om te investeren in gebieden en hoe deze kansen kunnen worden gerealiseerd

Meer recht doen aan de constatering en conclusies in het rapport 'Elke regio telt' kan door verduidelijking van de wet zoals in bovenstaande geformuleerd. Maar kan daarnaast ook door het inzichtelijker maken van de beschikbare middelen buiten het Transitiefonds die bij provincies, rijk en/of Europa benut kunnen worden voor zogenaamde 'meekoppelkansen'.

In de [handreiking die in maart 2023 is gepubliceerd](#) wordt melding gemaakt van meekoppelkansen zonder ze verder toe te lichten meer dat provincies er oog voor moeten hebben. Deze kansen sterker én concreter in beeld brengen en ook aanreiken zou veel kunnen helpen. Onze vragen zijn:

- Welke financiering en potjes zijn beschikbaar en hoe kunnen deze worden aangewend?

- Wat is er meer dan de al genoemde middelen voor natuur of gelden die beschikbaar komen uit het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)?

Het rijk moet scherper in beeld brengen wat er zoal aan middelen beschikbaar is, vooral ook als het gaat om het versterken van brede welvaart, leefbaarheid en sociale cohesie in gebieden. Het daarbij kunnen beschikken over een aantal experts die bij de gebiedsprocessen op dit punt gerichte ondersteuning kunnen bieden, is wat aanvullend helpt om de gebiedsprocessen vorm te geven mét draagvlak van inwoners in gebieden. Provincies kunnen in overleg en samenwerking met gemeenten en andere stakeholders op die wijze de verdere ontwikkeling en uitwerking van de gebiedsprocessen krachtiger vormgeven mét meer draagvlak vanuit gebieden zelf.

- *Wij willen u oproepen de regering te laten toezeggen of per motie op te dragen de mogelijkheden voor 'meekoppelkansen' sterker en concreter in beeld te brengen welke zijn gericht op aspecten als versterken brede welvaart, leefbaarheid en sociale cohesie.*